

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/254/2022
Identifikačné číslo spisu:	1210206580
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Brišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1210206580.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R. Y., narodeného X. V. XXXX, Z. - B. Z., B. XXXXX/X, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária LUKAJKA & PARTNERS s. r. o., Trenčín, Jesenského 7713/12, IČO: 52 471 420, proti žalovaným 1/ Y. V., narodenému XX. I. XXXX, N. XXX, 2/ obchodnej spoločnosti CON-PAK s. r. o. v likvidácii, Bratislava, Šalviová 32, IČO: 36 756 130, zastúpenej spoločnosťou Studio Legale, s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mostová 2, IČO: 36 811 874, 3/ W.. W. J., narodenej X. W. XXXX, M. L., E. X. XX, zastúpenej spoločnosťou kaduc & partneri s.r.o., Trnava, Trojičné námestie 4, IČO: 50 290 762, o určenie neplatnosti zmlúv, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-9C/53/2010, pôvodne Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 9C/53/2010, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2022 sp. zn. 14Co/13/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. apríla 2018 sp. zn. 9C/53/2010 výrokom I. určil neplatnosť darovacej zmluvy zo dňa 2. 11. 2009, uzavretej medzi žalobcom ako darcom a žalovaným 1/ ako obdarovaným, o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (byt, podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu a pozemky); výrokom II. určil neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol povolený 29. 12. 2009, uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovanou 2/ ako kupujúcou, o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti označenej vo výroku I., výrokom III. určil neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol povolený 22. 3. 2010, uzavretej medzi žalovanou 2/ ako predávajúcou a žalovanou 3/ ako kupujúcou, o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti uvedenej vo výroku I. a výrokom IV priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení neplatnosti právnych úkonov mal súd preukázaný, keďže týmto spôsobom bude odstránený stav právnej neistoty na strane žalobcu a v katastri nehnuteľností bude obnovený právny stav pred uzavretím spornej darovacej zmluvy, ako i následných

dvoch kúpnych zmlúv. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že v čase uskutočnenia právneho úkonu - darovacej zmluvy žalobca trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným, v dôsledku čoho ide o absolútne neplatný právny úkon podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Znaleckým posudkom bolo preukázané, že žalobca vzhľadom na svoje duševné ochorenie (paranoidnú schizofréniu) nebol schopný ovládať svoje konanie, ani rozpoznať dôsledky svojho konania. Znalkyňa potvrdila, že v rozhodnej dobe došlo u žalobcu z dôvodu klinického priebehu jeho ochorenia k relapsu paranoidnej schizofrénie a dekompenzácie posprocesuálne zmenenej osobnosti, ktorý zásadným spôsobom ovplyvnil jeho schopnosť rozpoznať dôsledky svojho konania. Žalovanému 1/ muselo byť zrejmé, že žalobca nie je psychicky v poriadku, keď žil asociálnym spôsobom života, daroval svoje bývanie cudzím ľuďom, ubytovával v byte ľudí, ku ktorým mal bezdôvodne zvýšenú dôverčivosť, uvádzal strach z priestorov bytu, prebýval v L. ako bezdomovec, napriek tomu, že mal svoje bývanie, po podpísaní zmluvy odišiel z bytu, hoci nedostal peniaze. Obranu žalovanej 2/, že žalobca si svojím konaním privodil psychický stav, ktorý vyústil do zhoršenia jeho duševného ochorenia, pod vplyvom ktorého došlo k prevodu nehnuteľnosti, súd prvej inštancie vyhodnotil ako irelevantnú, vzhľadom na absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy, ktorú podpísal žalobca v stave duševnej nespôsobilosti a ktorá nastáva priamo zo zákona.

1.2. Nasledujúce dva prevody vlastníckeho práva k nehnuteľnosti súd prvej inštancie vyhodnotil tiež ako absolútne neplatné právne úkony, v zmysle právnej zásady "nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet" (nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako sám má, ďalej len „nemo plus iuris“). Z dôvodu, že žalovanému 1/ vlastnícke právo k nehnuteľnosti nikdy nevzniklo, nemohol ho platne previesť na žalovanú 2/, pričom uvedený záver sa vzťahuje aj na ďalší prevod nehnuteľnosti zo žalovanej 2/ na žalovanú 3/. S poukazom na závery Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. US 50/2010 z 10. februára 2010 súd prvej inštancie uzavrel, že na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemohlo dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, preto nemožno uvažovať o ochrane vlastníckeho práva hoci i dobromyseľného nadobúdateľa (požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere, nie je možné uprednostniť pred zásadou, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv ako má sám).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 2/, 3/ rozsudkom z 24. mája 2022 sp. zn. 14Co/13/2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil a žalobcovi priznal voči žalovaným 2/, 3/ náhradu trov konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o preukázanej skutočnosti, že žalobca v čase uzavretia darovacej zmluvy konal v duševnej poruche (paranoidná schizofrénia), v dôsledku ktorej nebol schopný ovládať svoje konanie, ani rozpoznať jeho dôsledky, čo malo za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu (§ 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

2.1. Odvolaciu námietku žalovaných 2/, 3/, v zmysle ktorej si žalobca mal privodiť duševný stav sám, vyhodnotil ako nedôvodnú. Vychádzal z vyjadrenia znalkyne, podľa záverov ktorej v prípade ochorenia, ktorým žalobca dlhodobo trpí, je súčasťou tohto ochorenia aj stav, kedy sa pacient subjektívne cíti dobre, domnieva sa, že liečbu už nepotrebuje a lieky je možné vysadiť. Môže sa preto stať, že pacient nesprávne vyhodnotí svoj stav, jeho ochorenie sa vráti a keď sa dostane do akútneho stavu ochorenia, už nevie kriticky posúdiť, že potrebuje pomôcť. Odvolacia námietka preto nemala vplyv na skutočnosť, že darovacia zmluva bola podpísaná žalobcom v stave duševnej nespôsobilosti, pre ktorú je právny úkon absolútne neplatný.

2.2. Odvolací súd považoval za vecne správne aj závery prvoinštančného súdu, týkajúce sa následných prevodov vlastníckeho práva kúpnyimi zmluvami, uzavretými medzi žalovanými 1/ až 3/, ktoré sú tiež absolútne neplatnými právnymi úkonmi, v zmysle právnej zásady nemo plus iuris. Vo vzťahu k odvolacej námietke o ochrane dobromyseľných nadobúdateľov (odkazujúcej na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015, a iné rozhodnutia) odvolací súd dal do pozornosti uznesenie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. apríla 2021 sp. zn. 1VObdo/2/2020, ktorý zjednotil rozdielnu súdnu prax práve v uvedenej právnej otázke.

2.3. Veľký senát vyslovil záver, že na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad

vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. S poukazom na právnu zásadu nemo plus iuris, nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnuťnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva, s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa, výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata, nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje (nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka právna úprava umožňuje len v zákonom stanovených prípadoch, predstavujúcich výnimku zo zásady, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len od vlastníka, a len v tých prípadoch zákon uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa veci, a umožňuje prelomenie zásady nemo plus iuris). Neprichádza do úvahy, aby súdy bez toho, aby existoval zákonný podklad, rozširujúco vyvodzovali možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa tým spôsobom, že samotná dobrá viera nadobúdateľa postačuje na priznanie vlastníckeho práva. Uvedené platí bez ohľadu na to, že zotrvanie na zásade nemo plus iuris môže pôsobiť v subjektívnej rovine nespravodlivo voči nadobúdateľovi veci.

2.4. Výnimky zo zásady nemo plus iuris, uprednostňujúce ochranu dobromyseľného nadobúdateľa, sú taxatívne upravené v jednotlivých právnych predpisoch (§ 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017; resp. § 140 ods. 2 písm. l) v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017). Osoba, ktorá bola ako vlastník nehnuteľností zapísaná v katastri nehnuteľností, hoci ich vlastníkom nebola pre neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nemôže tieto nehnuteľnosti platne previesť na ďalší subjekt, hoci konajúci v dobrej viere v správnosť zápisu v katastri nehnuteľností, s poukazom na vyššie uvedenú zásadu.

2.5. Preto sa veľký senát priklonil k tej časti judikatúr najvyššieho súdu, ktorá v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, zotráva pri ďalších prevodoch nehnuteľností na vyššie uvedenej zásade. Naopak veľký senát nesúhlasil s menšinovými právnymi názormi vyskytujúcimi sa v judikatúre najvyššieho súdu, ktoré v prípade absencie vlastníckeho práva na strane prevodcu (z dôvodu neplatnosti predchádzajúceho právneho úkonu, ktorým malo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) pripúšťali ochranu nadobúdateľa s poukazom na jeho dobrú vieru, že osobe zapísanej v katastri nehnuteľností svedčí vlastnícke právo k nehnuteľnostiam bez definície limitov, v ktorých by prichádzalo do úvahy prelomenie princípu ochrany pôvodného vlastníka; respektíve, ktoré pripúšťali nadobudnutie vecného práva k nehnuteľnostiam osobou konajúcou v dobrej viere v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností, aj keď osoba v katastri zapísaná, nebola v skutočnosti nositeľom prevádzaného vecného práva.

2.6. Za nedôvodnú odvoláciu námietku žalovaných 2/, 3/ považoval odvolací súd aj namietanú nedôveryhodnosť znaleckého posudku, keďže zaujatosť znalkyne nebola zo strany žalovaných v konaní pred súdom prvej inštancie namietaná, a závery znaleckého posudku neboli žalovanými kvalifikovane vyvrátené. Znalecký posudok podľa odvolacieho súdu svoje závery opiera o objektívne, ničím nevyvrátené lekárske správy a zdravotnú dokumentáciu, týkajúcu sa zdravotného stavu žalobcu, pričom znalkyňa závery znaleckého posudku náležite odôvodnila a vo svojom výsluchu aj vysvetlila.

2.7. Odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery a aplikoval správny právny predpis, ktorý vložil v súlade s judikatúrou najvyšších súdnych autorít. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V dovolaní namietala nedostatočné posudzovanie otázky (odvolacím súdom) dobromyseľnosti nadobúdateľa vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (dovolateľky). Odvolací súd rozhodol aj o otázke, ktorá podľa jej názoru nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, za ktorú považovala konvalidáciu absolútne neplatného právneho úkonu v prípade preukázania, že osoba sa do stavu duševnej

poruchy dostala vlastným zavinením.

3.1. Žalovaná 3/ vytýkala odvolaciemu súdu rigidné zachovávanie právnej zásady *nemo plus iuris*, čím bol daný rozpor so základnými princípmi materiálneho právneho štátu a všeobecnej spravodlivosti. Argumentovala uplatňovaním princípu dobrej viery v rámci súkromnoprávných vzťahov, ktorý je súčasťou princípu právnej istoty, ako neoddeliteľnej súčasti materiálneho právneho štátu, s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015, (ako aj R 14/2009). Otázkou dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva sa všeobecné súdy musia riadne zaoberať v prípade jeho spochybňovania treťou osobou. Ústavný súd Českej republiky dospel k obdobnému záveru v náleze sp. zn. II. ÚS 165/11, konštatujúc stret dvoch základných práv (princíp ochrany dobrej viery nadobúdateľa pôsobí proti princípu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka).

3.2. Princíp dobrej viery je podľa žalovanej 3/ potrebné vziať na zreteľ aj v rovine dôvery v rozhodovaciu činnosť orgánov štátu (dovolateľka bola dobromyseľná vo vzťahu k nadobudnutiu právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, na základe čoho sa stala vlastníčkou nehnuteľnosti).

3.3. Dovolateľka zdôraznila, že v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015 bola vyslovená potreba určitého posunu v doterajšej judikatúre ústavného súdu v riešení otázky *nemo plus iuris* (I. ÚS 50/2010) o nové interpretačné závery, najmä v zmysle zásadnej ochrany tej osoby, ktorá robila právny úkon s dôverou v určitý - jej druhou stranou prezentovaný skutkový stav. Na podklade ústavnoprávnej judikatúry Českej republiky a nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 460/2017 naznačila východiská a postupy v prípade vzájomnej kolízie práv (dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľnosti a vlastníckeho práva pôvodného vlastníka), zvážení základných okolností sporu, s ohľadom na sporové strany, základné práva, ale aj rozhodujúce okolnosti špecifikujúce daný spor. Rozhodovanie týchto sporov musí vychádzať z predpokladu zachovania čo najväčšieho rozsahu oboch kolidujúcich práv, čo môže predstavovať právne ťažko dosiahnuteľnú situáciu. Ak tento postup nie je udržateľný, je potrebné prikloniť sa k tomu právu, ktorého zachovanie predpokladá najvyššiu mieru všeobecnej spravodlivosti. Dovolateľka je toho názoru, že vzájomná kolízia práv, jej ako dobromyseľnej nadobúdateľky nehnuteľnosti a žalobcu ako pôvodného vlastníka, nebola rozhodnutá tak, aby zostalo zachované maximum z oboch práv, ako ani s ohľadom na všeobecnú spravodlivosť, v dôsledku čoho je rozhodnutie odvolacieho súdu arbitrárne a porušujúce právo na spravodlivý proces.

3.4. Dovolateľka namietala nezohľadnenie odlišnej rozhodovacej činnosti súdov v Slovenskej republike, ako i Českej republike, chrániacej dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností (odvolací súd sa zásadne držal uznesenia veľkého senátu Najvyššieho súdu sp. zn. IVOBdo/2/2020).

3.5. Nesprávne právne posúdenie vzhľadom na dovolateľku v otázke, ktorá podľa jej názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená, a to konvalidácie absolútne neplatného právneho úkonu za predpokladu, ak sa preukáže, že osoba sa do stavu duševnej poruchy dostala vlastným zavinením. Odvolací súd bol upozornený na skutočnosť, že žalobca už v čase pred uzatvorením darovacej zmluvy trpel duševnou chorobou - paranoidná schizofrénia, pre ktorú mu bola súdom nariadená ústavná liečba, ktorá bola následne nahradená ambulantnou liečbou, ktorú žalobca porušil, pričom prestal brať predpísané lieky a začal užívať návykové látky. V dôsledku toho sa žalobcov duševný stav zhoršil, čo konštatoval súd aj súdna znalkyňa. Dovolateľka nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu, že uvedené nemá vplyv na skutočnosť, že žalobca podpísal darovaciu zmluvu v stave duševnej nespôsobilosti, a tým sa stal tento právny úkon absolútne neplatným.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol. Argumentáciu odvolacieho súdu vo vzťahu k zásade dobromyseľnosti pri nadobudnutí vlastníckeho práva od nevlastníka, označil za súladnú s ustálenou rozhodovacou praxou. Dovolateľka poukazovala na závery nálezů ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktorý sa vzťahuje na vylúčenie vecí z konkurznej podstaty, pričom ústavný súd nerozhodol o porušení práva na ochranu majetku sťažovateľa ako dobromyseľného nadobúdateľa, ale vrátil vec súdu na ďalšie konanie pre porušenie práva na súdnu ochranu.

4.1. V otázke prelomenia zásady *nemo plus iuris* a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa, došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, uznesením veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021 sp. zn. IVOBdo/2/2020. Veľký senát konštatoval potrebu zotrvať na právnom závere vyslovenom v rozhodnutí najvyššieho súdu

sp. zn. 1Cdo/96/1995, v zmysle ktorého absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona a hľadí sa naň, akoby nebol urobený; táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným schválením a nemôže sa konvalidovať ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Dospel k záveru, že dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľností v správnosť zapísaného údajov v katastri nehnuteľností o jej predchádzajúcom vlastníckovi, nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo (a pre poskytnutie ochrany tomuto právu), ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu, že predchádzajúca zmluva o prevode nehnuteľnosti predstavovala absolútne neplatný právny úkon.

4.2. Žalobca dal do pozornosti, že lekárske potvrdením bolo preukázané, že od 22. 1. 2010 bol hospitalizovaný pre závažnú duševnú poruchu. Jednalo sa už o siedmu hospitalizáciu, pričom priebeh ochorenia sa napriek liečbe nezlepšoval a dochádzalo k zhoršovaniu jeho stavu. V období medzi hospitalizáciami pretrvávali závažné prejavy tohto ochorenia, kedy žalobca pod vplyvom akútnej psychózy robil závažné rozhodnutia bez možnosti zváženia ich dosahov. Odvolací súd s poukazom na závery znalkyne vysvetlil, že žalobca si predmetný stav neprivilil sám (ods. 21 napadnutého rozsudku). V prípade žalobcu nešlo o ľahkovážne či nezodpovedné konanie, ale o príznak jeho ochorenia. Zo skutkových okolností prípadu je zrejmé, že namiesto pomoci žalobcovi v akútnom stave jeho ochorenia, došlo k jeho zjavnému zneužitiu, v dôsledku čoho prišiel o vlastné bývanie.

4.3. Otázka nastolená dovolateľkou v dovolaní je podľa žalobcu dlhodobo vyriešená právnou teóriou, ako aj odbornou praxou. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona (ex lege) a pôsobí od začiatku (ex tunc) voči každému. Toto právo sa nepremlčuje, ani nezaniká, pretože z takéhoto úkonu právne následky nenastanú, a to ani dodatočným schválením (ratihabíciou), ani odpadnutím vady prejavu vôle (konvalidáciou). Súd musí na absolútnu neplatnosť prihliadať a vyvodzovať z nej dôsledky aj bez návrhu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať ktorékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti.

8. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnené uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

9. Dovolatelka prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v

zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolací súd v tejto súvislosti už konštantne uvádza, že z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto na základe v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Dovolací súd ďalej skúmal, či došlo k žalovanou 3/ namietanej procesnej vade riadne nezdôvodneného rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa nezaoberal všetkými relevantnými skutočnosťami, ale túto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

15. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Len náležité odôvodnené súdne rozhodnutie sa stáva interpretačným nástrojom súdnej autority k zabezpečeniu spravodlivosti.

16. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov, s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky musia pritom dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

17. Dovolací súd, dbajúc na to, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatuje, že v prejednávanej veci obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil.

18. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP a stotožnil sa s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia. Je potrebné uviesť, že prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

19. Odvolací súd považoval za vecne správny záver súdu prvej inštancie o preukázanom duševnom ochorení žalobcu (paranoidná schizofrénia) v čase uzavretia darovacej zmluvy, pre ktoré nebol schopný ovládať svoje konanie, ako ani rozpoznať jeho dôsledky a preto bol určovací výrok o absolútnej neplatnosti tohto právneho úkonu opodstatnený (§ 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Poskytol zrozumiteľnú odpoveď na podstatné argumenty žalovanej 3/ v odvolaní, vrátane námietky, že nepriaznivý duševný stav si žalobca privodil sám (odsek 21. napadnutého rozhodnutia). Odvolací súd náležite vysvetlil a uviedol dôvody pre ktoré považoval za správny aj záver súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti následných dvoch kúpnych zmlúv o prevode nehnuteľnosti (ktorá bola predmetom aj darovacej zmluvy). Na základe absolútne neplatnej darovacej zmluvy žalovaný 1/ nemohol nadobudnúť vlastnícke právo a v zmysle právnej zásady *nemo plus iuris*, nemohol platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti kúpnu zmluvou na žalovanú 2/. Uvedený záver sa vzťahuje aj na následný prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, kúpnu zmluvou uzavretou medzi žalovanou 2/ a žalovanou 3/.

20. Pre rozhodovanie odvolacieho súdu taktiež platí, že iba rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je úplným naplnením požiadavky spravodlivého procesu a princípu právnej istoty, ktorý je vyjadrený v článku 2 ods. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku. Sporové strany legitímne očakávajú, že ich spor bude rozhodnutý za obdobnej skutkovej a právnej situácie rovnakým spôsobom, a to najmä v situácii, ak v podobnej veci existujú publikované rozhodnutia, čím sa majú na mysli predovšetkým rozhodnutia zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Výnimočné postavenie medzi rozhodnutiami súdov majú rozhodnutia veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 48 CSP).

21. Ak strana v spore argumentuje konkrétnymi rozhodnutiami najvyšších súdnych orgánov, eventuálne rešpektovaným názorom právnej vedy, je potrebné najskôr posúdiť, či sa jedná skutočne o ustálený právny názor alebo skôr o názor výnimočný, ktorý z ustálenej rozhodovacej praxe vybočuje. Ak súd dospeje k záveru, že v prejednávanej veci nastala typická situácia, riešená už v judikatúre súdov určitým spôsobom, má možnosť v odôvodnení rozsudku jednoducho odkázať na ustálenú rozhodovaciu prax.

22. Podľa článku 2 ods. 2 CSP odvolací súd v napadnutom rozhodnutí dospel k záveru, že prejednávaný spor je potrebné rozhodnúť v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorú predstavovalo uznesenie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2021 sp. zn. IVObo/2/2020 (R 56/2021). V odôvodnení napadnutého rozsudku podľa § 393 ods. 2 CSP odvolací súd na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu nielen odkázal, ale rozhodnutie veľkého senátu, posudzujúce právnu otázku „možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka dobromyseľným kupujúcim a spôsob posúdenia tejto dobromyseľnosti“ podrobne objasnil (ods. 23 napadnutého rozsudku).

23. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že v prejednávanej veci nešlo o žiaden z taxatívne uvedených zákonných prípadov, ktoré predstavujú výnimky zo zásady *nemo plus iuris*, uprednostňujúce ochranu dobromyseľného nadobúdateľa (viď odsek 2.4 tohto rozhodnutia). V dôsledku

toho nevzhliadol námiety žalovanej 3/ ohľadom princípu dobrej viery ako dôvodné (odsek 24 napadnutého rozsudku), a to ani vo vzťahu dobrej viery v rozhodovaciu činnosť orgánu štátu. Podľa odôvodnenia rozhodnutia veľkého senátu osoba, ktorá bola ako vlastník nehnuteľností zapísaná v katastri nehnuteľností, hoci ich vlastníkom nebola pre neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nemôže tieto nehnuteľnosti platne previesť na ďalší subjekt, hoci konajúci v dobrej viere v správnosť zápisu v katastri nehnuteľností, s poukazom na vyššie uvedenú zásadu (odsek 23 napadnutého rozsudku).

24. Dovolací súd sa nestotožnil s námietskou dovolateľky, že odvolací súd nereagoval na jej argumentáciu týkajúcu sa kolízie práva dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľnosti a vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie vychádzajúc zo záveru, že rozhodnutie v prejednávanej spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá už bola v judikatúre riešená, a to rozhodnutím veľkého senátu, pričom dôvody na odklon od ustálenej praxe (založenom na existencii odlišností skutkového stavu, právne významných pre meritórne rozhodnutie) podľa § 393 ods. 3 CSP nevzhliadol.

25. Na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu poukázal odvolací súd tiež v súvislosti s odkazom žalovanej 3/ na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015, nezohľadnením odlišnej rozhodovacej činnosti súdov v Slovenskej republike, ako i Českej republike, chrániacej dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností.

26. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že donedávna existovali dve skupiny rozhodnutí najvyššieho súdu posudzujúce predmetnú právnu otázku, keď do prvej skupiny bolo možné zaradiť rozhodnutia zotrúvajúce na zásade nemo plus iuris a do druhej skupiny rozhodnutia, ktoré umožňovali prelomenie predmetnej zásady, vychádzajúc zo záverov nálezu ústavného súdu zo dňa 20. apríla 2016, sp. zn. I. ÚS 239/2016. Do skupiny rozhodnutí zotrúvajúcich na zásade nemo plus iuris patrili napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/146/2012, 2MCdo/20/2011, 3Cdo/144/2010, 3Cdo/223/2016, 5MCdo/12/2011 a 7Cdo/139/2019.

27. Dovolací súd považuje za podstatné, že v otázke prelomenia zásady „nemo plus iuris“ a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa, došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu prostredníctvom uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VObo/2/2020.

28. Zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov je podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zverené najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05). Od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (§ 48 Civilného sporového poriadku) [II. ÚS 252/2019].

29. K retrospektívnym účinkom zmenenej judikatúry dovolací súd pritom vyjadruje vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/198/2017, 9Cdo/67/2020, 7Cdo/20/2021) priebežne stabilný názor, že pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu a iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti, ale nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza.

30. V predmetnom rozhodnutí veľký senát vo vzťahu k nastolenej právnej otázke uzatvoril, že: (i) Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností; (ii) S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (nemo

plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastníak nehnuteľností; (iii) Dobrá viera nadobúdateľa, že hnuťnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje; (iv) Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastníak.

31. Na rozhodnutie veľkého senátu už medzičasom nadviazal najvyšší súd rozhodnutiami sp. zn. 8Cdo/278/2019, 7Cdo/174/2020, 7Cdo/52/2023, 9Cdo/205/2022, 1Cdo/260/2021 v spojitosti s uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 95/2023 o odmietnutí ústavnej sťažnosti. Preto pokiaľ odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie zhodným právnym názorom s uznesením veľkého senátu najvyššieho súdu, podľa ktorého ochrana žalobcu ako vlastníka spornej nehnuteľnosti je garantovaná právnou zásadou „nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má“, bez možnosti jej prelomenia ochranou dobrej viery žalovanej 3/, ako nadobúdateľky sporných nehnuteľností (za situácie, keď nešlo ani o jeden z taxatívne vymedzených prípadov, ktoré zákon v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru jej nadobúdateľa výslovne upravuje) a nebol zistený dôvod na odklon od tohto názoru, treba mať za to, že odôvodnenie rozhodnutia spĺňa zákonné i judikátorne požiadavky. Nič na tom nemôže zmeniť ani subjektívne presvedčenie dovolateľky, že v prejednávacom spore mala byť právna otázka posúdená odlišne.

32. Veľký senát občianskoprávneho kolégia v rozhodnutí sp. zn. 1VCdo/2/2017 pripomenul, že najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, v zmysle ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Vysvetlil, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnú normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

33. Podľa právneho názoru veľkého senátu nie je ani po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu znátočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, na čom zotrval aj judikát R 24/2017. Tento záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

34. Dovolací súd nezistil, že by v posudzovanej veci išlo o prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovanej 3/ na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalovaných 2/, 3/, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalovanej 3/.

35. Nedostatky odôvodnenia súdneho rozhodnutia musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v článku 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 336/2019). Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov,

upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo nebol daný prípad.

36. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že žalovaná 3/ sa s názormi súdov oboch inštancií nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí.

37. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovanej 3/ v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

38. V prejednávanvej veci žalovaná 3/ prípustnosť dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Nesprávne právne posúdenie vzhľadom na otázku, ktorá podľa jej názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená, a to konvalidácie absolútne neplatného právneho úkonu za predpokladu, ak sa preukáže, že osoba sa do stavu duševnej poruchy dostala vlastným zaviním.

39. Dovolací súd je pri rozhodovaní viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (porov. 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

40. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd skúmal, či žalovaná 3/ v dovolaní identifikovala takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (riešenie, ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzila jej podstatu a uviedla súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré namieta nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu. Len s obsahom rozhodnutia odvolacieho súdu korešpondujúce označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľky odvolací súd riešil nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo či táto otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo či je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

41. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

42. Vo vzťahu k dovolateľkou vymedzenej právnej otázke dovolací súd konštatuje, že primárne ide o otázku konvalidácie absolútne neplatného právneho úkonu, ktorá už bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, preto z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie prichádza do úvahy

posúdiť, či sa odvolací súd pri jej riešení neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Dospel k záveru, že tomu tak nie je.

43. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. novembra 2010 sp. zn. 3Cdo/73/2009 pokiaľ ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu treba uviesť, že táto pôsobí priamo zo zákona (ex lege), a to od počiatku (ex tunc), bez ohľadu na to, či sa tejto neplatnosti niekto dovolal; preto právne účinky, t. j. subjektívne občianske práva a občianskoprávne povinnosti z takto absolútne neplatného právneho úkonu nevzniknú. Súd prihliada k absolútnej neplatnosti právneho úkonu i bez návrhu, t. j. z úradnej povinnosti. To však platí vzhľadom k prejednávanej zásade, ktorá ovláda občianske súdne konanie len za predpokladu, že skutočnosti, ktoré sú s absolútnou neplatnosťou právneho úkonu spojené, vyjdú v konaní najavo. Absolútnu neplatnosť právneho úkonu nemožno podľa platného právneho stavu spätne zhojiť ani dodatočným schválením (ratihabíciou), ani odpadnutím vady prejavu vôle (konvalidáciou).

44. Obdobne v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/96/1995 z 1. júla 1998 najvyšší súd vyslovil, že absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege) a hľadá sa naň, ako by nebol urobený; táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným schválením (retihabíciou) a nemôže konvalidovať ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti.

45. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd sa pri svojom právnom závere od ustálenej praxe dovolacieho súdu, pri riešení dovolacej otázky, neodchýlil. V plnom rozsahu zohľadnil právne následky absolútne neplatného právneho úkonu, vo vzťahu ku ktorému konvalidácia nie je možná. Dospel k záveru, že námietka žalovanej 3/ je bez právneho významu, vzhľadom na preukázanú absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka (odsek 21 napadnutého rozsudku).

46. Nad rámec uvedeného je potrebné dodať, že z rozhodnutia dovolacieho súdu vyplýva, že s poukazom na závery znalkyne, súd vychádzal z charakteru dlhodobého ochorenia žalobcu, ktoré je sprevádzané aj subjektívnymi nekritickými pocitmi, vrátane tých o nepotrebnosti medikamentózneho liečby či pomoci, v dôsledku čoho argumentácia žalovanej 3/ o privodení si duševného stavu žalobcom vlastným zavinením, nemohla byť opodstatnenou. Dovolatelkou nastolená otázka by tak ani v prípade možnosti konvalidácie neprivedila pre dovokatelku priaznivejšie rozhodnutie.

47. Dovolací súd nezistil, že v danej veci išlo o naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená), ako ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (pri riešení právnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Dovolanie v posudzovanej veci preto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, v dôsledku čoho najvyšší súd dovolanie žalovanej 3/ aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

48. V dovolacom konaní nebolo zistené splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP (o čom už bola dovokatelka upovedomená), a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou dovolací súd o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 9Cdo/154/2021).

49. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

50. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.